

Силабус дисципліни (курсу)

Педагогіка та психологія інклюзивної освіти вищої школи

Ступінь освіти: магістр
Освітньо-професійна програма: Історія та археологія
Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність: В9 Історія та археологія

Посилання на курс у системі дистанційного навчання: <https://posekmodule.km.ua/course/view.php?id=1628>

Семестр:	Кількість кредитів:	Мова викладання:
1	4	українська

Розклад занять: <https://kpd.edu.ua/studentu/rozklad-zanyat>

Керівник курсу

П.І.Б. Шевченко Володимир Миколайович
науковий ступінь; Доктор педагогічних наук, професор
вчене звання

Контактна інформація: volodymyrshvchenko77@gmail.com

Опис дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія інклюзивної освіти вищої школи» є формування в здобувачів вищої освіти цілісного науково-теоретичного й практико-орієнтованого уявлення про закономірності, принципи та сучасні підходи до організації інклюзивного освітнього середовища у закладах вищої освіти, а також розвиток професійних компетентностей, необхідних для ефективної роботи з різними категоріями студентів, зокрема з особами з особливими освітніми потребами. Дисципліна покликана забезпечити глибоке розуміння психолого-педагогічних основ інклюзивного навчання, зокрема специфіки взаємодії між викладачами, студентами та міждисциплінарними командами підтримки, сприяти формуванню готовності до застосування інноваційних освітніх технологій, індивідуалізації навчальних траєкторій і створення безбар'єрного освітнього простору. Вивчення курсу орієнтоване на розвиток критичного мислення, уміння здійснювати психолого-педагогічний аналіз освітніх ситуацій, проєктувати навчальні програми та методики, адаптовані до потреб студентів з різними видами порушень розвитку чи станів здоров'я, а також на виховання ціннісного ставлення до різноманітності та принципів
--	---

	рівності можливостей. Опанування дисципліни формує здатність до науково обґрунтованого вибору методів підтримки інклюзії у вищій школі, розвитку професійної етики, толерантності, емпатії та відповідальності за результат навчального процесу, що в комплексі забезпечує підготовку фахівця, спроможного створювати сучасне інклюзивне освітнє середовище, сприятливе для всіх учасників академічної спільноти.
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Кількість модулів	2
Форма навчання	денна
Статус навчальної дисципліни	нормативна
Перелік навчальних дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання	наявність знань про закономірності розвитку особистості, принципи організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, основ психолого-педагогічної взаємодії та професійної комунікації

Формування програмних компетентностей та результатів навчання

Індекс матриці ОП	Програмні компетентності та результати навчання
ІК	Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері історії та археології.
ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02	Здатність працювати автономно.
ЗК03	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК04	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК05	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК06	Здатність працювати в міжнародному контексті.
ЗК07	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК08	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
СК01.	Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.
СК02.	Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.
СК03.	Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології.
СК04.	Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.
СК05.	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти.
СК 06.	Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області.
СК 07	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти, наукових установах.
СК08.	Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями.
СК 09.	Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії та археології
СК 10.	Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.

СК11.	Здатність володіти прийомами і методами створення безбар'єрного середовища на об'єктах історичної та культурної спадщини та надавати професійні туристичні послуги категоріям населення з особливими потребами.
ПР07.	Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
ПР09.	Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн.
ПР 10.	Планувати та реалізовувати історико-археологічні інновації, впроваджувати їх результати у сферу інклюзивного туризму, доступні для різних груп населення з урахуванням принципів сталого розвитку та охорони спадщини.

Структура курсу

Години занять					Тема	Короткий зміст
Лекції	Практичні	Семінарські	Самостійні	Лабораторні		
8		12	34		Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи інклюзивної освіти у вищій школі	
2		2	6		Тема 1 Сучасна парадигма інклюзивної вищої освіти	перехід від традиційних моделей навчання до інклюзивної парадигми, що базується на ідеях рівності можливостей і соціальної справедливості. Міжнародні тенденції, зокрема досвід ЄС, США та Канади, а також українські стратегії розвитку вищої освіти. Принципи універсального дизайну навчання, академічній мобільності та цифровим інструментам доступності. Виклики, пов'язані з упередженнями, недостатньою підготовкою персоналу та обмеженим фінансуванням. Перспективи формування інклюзивної культури університету як складової суспільного прогресу.
2		2	6		Тема 2. Психолого-педагогічні засади інклюзивного навчання	Фундаментальні психологічні теорії розвитку особистості та навчання в умовах різноманітності. Особливості когнітивного, емоційного та соціального розвитку студентів з різними освітніми потребами. Акцент на індивідуалізації навчального процесу, мотиваційних стратегіях та підтримці академічної успішності. Підходи до створення позитивного психоемоційного клімату в аудиторії. Формування толерантності та емпатії у всіх учасників освітнього процесу.
2		3	8		Тема 3. Організація освітнього середовища ЗВО	Проектування університетського простору, що забезпечує фізичну, інформаційну та комунікативну доступність. Принципи універсального дизайну, адаптації навчальних

Години занять					Тема	Короткий зміст
Лекції	Практичні	Семінарські	Самостійні	Лабораторні		
						матеріалів, а також використання сучасних цифрових технологій. Аналізуються підходи до створення гнучкого розкладу, зон відпочинку та підтримки студентів з різними потребами. Обговорюються моделі тьюторського супроводу та роль асистента викладача. Наголошується на значенні безбар'єрної інфраструктури для академічної та соціальної інтеграції.
2		3	8		Тема 4. Міждисциплінарна взаємодія та комунікація	Форми співпраці викладачів, психологів, соціальних працівників, медичних фахівців і адміністрації задля підтримки студентів з ООП. Роль командного підходу у плануванні та реалізації індивідуальних освітніх траєкторій. Ефективні моделі комунікації, включно з використанням цифрових платформ та консультативних зустрічей. Етика міжпрофесійної взаємодії, розподіл ролей і відповідальності. Подаються практичні кейси вирішення конфліктів та узгодження дій між фахівцями.
0		2	6		Тема 5. Нормативно-правові аспекти інклюзивної політики	Міжнародні й національні законодавчі акти, що регламентують інклюзивну вищу освіту, включно з Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю та українськими законами про освіту. Стандарти акредитації та ліцензування програм з урахуванням потреб студентів з ООП. Механізми захисту прав, запобігання дискримінації та шляхи подолання бюрократичних бар'єрів. Обговорюється роль університетських політик і внутрішніх положень. Рекомендації щодо правового супроводу студентів і викладачів.
8		18	40		Змістовий модуль 2.	
2		4	10		Тема 6. Психологічний супровід студентів з особливими потребами	Методи індивідуального та групового психологічного консультування, кризової підтримки та профілактики емоційного вигорання. Принципи роботи з тривожністю, адаптаційними труднощами та мотиваційними бар'єрами. Значення партнерства психолога з викладачами та батьками. Обговорюються кейси супроводу студентів з порушеннями слуху, зору, аутистичного спектра. Стратегії формування навичок саморегуляції й соціальної компетентності.
2		3	8		Тема 7. Інноваційні педагогічні технології в інклюзивному ЗВО	Використання змішаного та дистанційного навчання, цифрових платформ, віртуальної та доповненої реальності. Аналіз можливості адаптивних систем оцінювання, інтерактивних модулів і мобільних додатків. Приклади успішного впровадження інновацій для підтримки

Години занять					Тема	Короткий зміст
Лекції	Практичні	Семінарські	Самостійні	Лабораторні		
						студентів з різними потребами. Важливості підготовки викладачів до роботи з новими інструментами. Зв'язок інновацій із підвищенням якості та доступності освіти.
2		3	8		Тема 8. Оцінювання навчальних досягнень у інклюзивному середовищі	Принципи об'єктивності, прозорості та індивідуалізації оцінювання. Розглядаються альтернативні та формувальні методи, портфоліо, само- та взаємооцінювання. Способи адаптації тестів і завдань для студентів з різними особливостями розвитку. Роль зворотного зв'язку як засобу мотивації та корекції навчального процесу. Наводяться приклади міжнародних практик та рекомендації щодо підвищення академічної доброчесності.
2		4	8		Тема 9. Професійна етика та культура викладача	Аналіз моральних принципів, що лежать в основі діяльності педагога інклюзивного закладу вищої освіти. Значення емпатії, толерантності та недискримінаційного підходу. Розглядаються ситуації етичного вибору, питання конфіденційності й академічної доброчесності. Вплив особистісних якостей викладача на формування безпечного освітнього середовища. Методи розвитку професійної рефлексії та саморегуляції.
-		4	6		Тема 10. Менеджмент інклюзивних програм у ЗВО	Принципи стратегічного планування та управління проєктами в інклюзивній освіті. Питання ресурсного забезпечення, фінансування та моніторингу результатів. Ролі адміністративної команди, координаторів і студентських організацій. Механізми залучення грантів, партнерств із громадськими й міжнародними фондами. Приклади успішних університетських програм і фактори їхньої стійкості.
16		30	74		Всього - 120	

Політика освітнього процесу

Нормативна база освітнього процесу доступна за посиланням

<https://kpd.edu.ua/publicna-informatsiia/polozhennya-yaki-reglamentuyut-diyalnist-instytutu>

Дотримання умов доброчесності	Дотримання положень Кодексу академічної доброчесності НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут».
Очікування	Організація освітнього процесу та відвідування занять відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»» Оцінювання знань відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут»».

Відвідування занять	Відвідування лекційних, практичних та семінарських занять з дисципліни є обов'язковим для всіх студентів відповідно до розкладу.
Відпрацювання пропусків занять	Студент, який пропустив заняття, самостійно вивчає матеріал за наведеними у силабусі джерелами інформаційного забезпечення і ліквідує заборгованість під час консультацій. Відпрацювання пропусків занять відбуваються відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу».
Допуск до екзамену	Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» всі студенти, котрі не мають пропусків занять (відпрацювали пропуски занять) допускаються до іспиту.
Підсумкова модульна оцінка	Результати модульного контролю оцінюються за 100-бальною шкалою та доводяться до відома студентів не пізніше трьох днів з часу його проведення із внесенням результатів у документи обліку успішності студентів. Студенти, які до початку сесії мають хоча б з одного модульного контролю (змістового модуля) менше 60 балів, не одержують підсумкову оцінку і не допускаються до екзамену рішенням навчального відділу як такі, що не виконали навчальної програми з дисципліни. Деталі, щодо підсумкового модульного контролю окреслені у «Положенні про організацію освітнього процесу»
Екзаменаційна оцінка	Результати екзамену оцінюються за 100-бальною шкалою і включаються в підсумкову (рейтингову) оцінку з дисципліни з відповідним ваговим коефіцієнтом, як це передбачено у схемі оцінювання (див. нижче у розділі «Розподіл балів, які отримують студенти»).
Підсумкова оцінка з дисципліни	Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як середня арифметична зважена з оцінок змістових модулів, включаючи екзаменаційну (див. нижче у розділі «Розподіл балів, які отримують студенти»).

Верифікація результатів навчання

Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності, яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну шкалу:

Сума балів за шкалою Інституту	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)		
65-74	D (задовільно)	Задовільно	
60-64	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

Розподіл вагових коефіцієнтів за змістовими модулями оцінювання складових поточного та підсумкового контролю результатів навчальної діяльності студентів з вивчення дисципліни «Педагогіка та психологія інклюзивної освіти вищої школи»:

Іспит:

Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2 Рейтингова (підсумкова) оцінка за змістовий модуль 2, враховуючи поточне	Іспит	Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів)
---------------------	--	-------	---

				опитування)					
20 %				40 %				40 %	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		

Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності студента

Компетенції (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (практичних, семінарських, лабораторних, враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
70-74	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання захисту навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для студентів заочної форми навчання здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання іспиту здійснюється за 100-бальною системою.

Інформаційне забезпечення курсу:

Нормативно-правова база	Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 № 912 «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання» - Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8 «Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах» Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.05.2018 № 447 «Про затвердження Примірного переліку обладнання для оснащення інклюзивно-ресурсних центрів» Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної се Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.05.2018 № 447 «Про затвердження Примірного переліку обладнання для оснащення інклюзивно-ресурсних центрів» Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти» редньої та дошкільної
-------------------------	---

	<u>освіти»</u>
Основна література	1. Висоцька А.М. Педагогічні умови формування соціальної поведінки учнів з порушеннями психофізичного розвитку Зб.наук.праць Кам'янець-Подільського держ. університету: Серія соціально-педагогічна. Вип. 7 / За ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В.С., 2007 (с. 123-126). 2. Висоцька А.М. Соціалізація у контексті проблеми виховання особистості школяра з порушеннями психофізичного розвитку Зб.наук.праць Кам'янець-Подільського держ.Університету: Серія соціально-педагогічна. Вип.10/ За ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. Кам'янець-Подільський: "Аксіома", 2008 (с. 33-37). 3. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб./[Тоні Бут]; пер. з англ. Київ: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 190 с. 4. Інклюзивна школа: Особливості організації та управління: навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Колупасєва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М., Таранченко О.М. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І. [Доповнене вид.]. Київ, 2010. 5. Колупасєва А.А., Данілавічюте Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. Київ: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 192 с. 6. Колупасєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: навчально-методичний посібник. Київ., 2010. 96 с. (Серія «Інклюзивна освіта»). 7. Концепція інклюзивної освіти (за ред.Засенка В.В.) // [Електронний ресурс]. 2010. URL: http://www.mon.gov.ua. 8. Основи інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / Колупасєва А.А., Таранченко О.М. та ін. / За заг.ред. Колупасєвої А.А. Київ, 2011. 260 с. 9. Софій Н.З. Спільність зусиль: фахівці в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди». 108 с. 10. Таранченко О.М., Найда Ю.М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / За заг.ред. Колупасєвої А.А. Видавнича група «АТОПОЛ», 2012 120 с. (Серія «Інклюзивна освіта»). 11. Школа для кожного: посібник / Упорядник Байда Л.Ю. Київ, 2015. 60
Інформаційні ресурси	1. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського: // http://www.nbuv.gov.ua 2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім.В.Сухомлинського: dnrb.gov.ua 3. Інститут спеціальної педагогіки та психології ім.М.Ярмаченка НАПНУ: http://ispukr.org.ua/

Гарант освітньої програми

Анатолій СКРИПНИК

В.о. завідувача кафедри інклюзивної освіти,
реабілітації та гуманітарних наук

Анатолій СКРИПНИК